herpy

ORMAR

Spotted Python

Antaresia maculosa

Antaresia maculosa är en liten, nattaktiv pyton från Australiens östkust. Den blir oftast 90-130 cm, är lugn och härdig, äter villigt och hör till de bäst lämpade pytonormarna för nya ormhållare. Mönstret är mörka, fransiga fläckar på ljusbrun botten. Den är skicklig på att ta sig ut ur terrarier som inte är helt täta.

Familj: Pythonidae Tidigare namn: *Liasis maculosus; Antaresia maculosus*

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**90-130 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**20-30 år**
Aktiv	**På natten**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Savann, regnskog och klippterräng**
Svårighetsgrad	**Nybörjare**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**90 × 45 × 45 cm** L × B × H för 1 vuxet djur
Temperatur, dag	**24-29 °C**
Värmeplats	**32-35 °C**
Temperatur, natt	**20-24 °C**
Luftfuktighet	**20-80 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Ryggradsdjur**
Hålls	**Ensamma**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Könsmogen	**18-36 mån.**
Kullstorlek	**6-15 ägg**
Inkubation	**50-60 dagar** vid 31-32 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Bilaga II**
EU-bilaga	**Bilaga B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Antaresia maculosa är en smal till måttligt kraftig pyton med ett smalt huvud, lodrät pupill och värmekänsliga gropar längs läpparna. Kroppen är något hoptryckt, svansen kort, och det sitter små sporrar på varje sida om kloaken. Mönstret är oregelbundet och kontrastrikt: mörkbruna till svarta fläckar på ljusare brun botten. Fläckarnas kanter är fransiga, eftersom den mörka färgen bara sitter på hela fjäll. Fläckarna kan stå enskilt eller flyta ihop till en vågig rand längs ryggen. Mönstret finns kvar hela livet, till skillnad från hos *Antaresia childreni*, som är nästan utan mönster som vuxen.

Vuxna djur är oftast 90-130 cm inklusive svans, och enstaka når omkring 140 cm. Det gör *A. maculosa* till den största arten i släktet *Antaresia*. Honorna blir något längre och tyngre än hanarna, men den vuxna storleken beror i hög grad på hur mycket djuret får äta, och enstaka hanar blir större än honor.

År 2021 skildes beståndet på Kap Yorkhalvön ut som underarten *A. m. peninsularis* på grund av genetiska skillnader. Det finns inga säkra yttre kännetecken som skiljer de två formerna åt. Beståndet i södra Nya Guinea har föreslagits som egen art, *Antaresia papuensis*, men den är inte allmänt erkänd, och vägledningen gäller den australiska arten. Artnamnet *maculosa* betyder "fläckig". Arten beskrevs 1873.

I fångenskap finns flera färgvarianter, till exempel albino, leucistisk och melanistisk. Vägledningen handlar om arten, inte om morferna. *A. maculosa* är den mest hållna arten i släktet och ett förnuftigt val som första orm.

Utbredning och livsmiljö

Antaresia maculosa lever i östra Australien, från yttersta spetsen av Kap Yorkhalvön i norra Queensland och söderut längs kusten öster om Great Dividing Range till nordöstra New South Wales. Den finns också på flera öar längs Queenslands kust. Typlokalen är fastställd till området kring Mackay i Queensland.

Det finns fynd från södra Nya Guinea, men dessa djur räknas av vissa forskare som en självständig art. Australien tillåter inte export av vilda kräldjur, så alla djur i handeln är uppfödda.

> **Naturlig utbredning:** Australien.

LIVSMILJÖ

Antaresia maculosa lever i många naturtyper: regnskog och annan skog, öppna skogslandskap, gräsmark och klippområden. Den är nattaktiv och tillbringar dagen gömd i springor, grottor, ihåliga träd eller under stenar. Den är delvis trädlevande, och de yngsta djuren föredrar upphöjda gömställen mer än de vuxna.

Byten är ödlor, grodor, små däggdjur, fåglar och fladdermöss. Fladdermöss fångas ofta vid ingången till grottor. Unga djur tar framför allt ödlor och grodor, medan de vuxna också tar gnagare och fåglar. Klimatet i utbredningsområdet är tropiskt till subtropiskt med varma, fuktiga somrar och svalare, torrare vintrar.

Skötsel

TERRARIET

Antaresia maculosa sköts som de nära släktingarna *Antaresia childreni* och *Antaresia stimsoni*, som har samma levnadssätt och krav. Enstaka siffror, framför allt för aveln, är lånade från dem.

En vuxen *A. maculosa* ska ha ett terrarium på minst 90 × 45 × 45 cm (längd × bredd × höjd). Terrariet ska vara minst lika långt som ormen, så att den kan sträcka ut sig helt, brett nog för att den ska kunna vända sig, och högt nog för att värmelampor och UVB-rör ska kunna användas säkert. Större är bättre, så länge inredningen är god. Ungar kan hållas i små, rymningssäkra lådor med flera gömställen.

Inred med minst två gömställen som sitter tätt kring ormen, ett i den varma och ett i den svala änden. Ge ormen ett fuktigt gömställe med lätt fuktad sphagnum, dessutom platta stenar, korkbark och stadiga grenar. Arten är delvis trädlevande och klättrar gärna lite, så grenarna ska sitta säkert. Stenstaplar ska limmas ihop och fästas, så att de inte kan rasa och krossa ormen, och ormen ska alltid kunna nås, även inne mellan stenarna. Undvik klisterremsor i terrariet.

Använd ett löst substrat på 5-8 cm, till exempel aspspån, sand eller en blandning av jord, sand och lera. Ormen gräver gärna ner sig i det. Hushållspapper och tidningspapper är praktiskt i karantänen.

Terrariet ska vara helt rymningssäkert, helst med frontdörrar och täta fogar. Ungarna är mycket små och tar sig ut genom de minsta springor. Nät- och trådfronter lämpar sig inte för ormar. Ormen hålls ensam utanför parningstiden, och två hanar får aldrig vara tillsammans.

Läs mer: Ljus och UVB

TEMPERATUR

Terrariet ska ha en tydlig gradient. Solplatsen och det varma gömstället ska vara 32-35 °C. Den svala sidan ska vara 24-29 °C. På natten ska temperaturen vara 20-24 °C och får inte under längre tid ligga under 20 °C. Ungar under ett år ska ha värme dygnet runt och en mindre gradient på omkring 25-34 °C.

Använd en värmelampa för att göra en solplats, helst två lampor, så att hela den hoprullade ormen kan värmas jämnt. Ett varmt gömställe kan göras med en värmematta under en sten, styrd av en termostat med givaren i gömstället. Ormen får aldrig kunna vira sig om eller röra vid en värmekälla, för det ger allvarliga brännskador. Mät temperaturerna med en infraröd termometer och digitala givare.

En sval period på vintern, där nattemperaturen sänks gradvis under 6-8 veckor, ger bättre avelsresultat, men är inte absolut nödvändig. Sjuka eller underviktiga ormar får inte skickas i vintervila.

Läs mer: Värme och temperatur Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

A. maculosa är inte kräsen med luftfuktigheten och tål 20-80 %. Dåliga hudömsningar beror oftast på fel temperatur, inte fel luftfuktighet. Luftfuktigheten är högst på den svala sidan och på natten och lägst vid värmen.

Ett fuktigt gömställe i den svala änden och lite sprayning på morgonen räcker. Färskt vatten ska stå framme hela tiden i en tung skål som inte välter. Vattnet byts dagligen, och skålen skrubbas varje vecka med desinfektionsmedel för djur.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Arten är nattaktiv, men ska ha en fast dag-natt-rytm. Ljuset tänds 12 timmar om dagen på sommaren och skruvas ner till omkring 10 timmar på vintern, styrt av en timer.

Arten kan överleva utan UVB, men UVB rekommenderas, eftersom det stöder dygnsrytmen och ormens egen bildning av D-vitamin. Arten hör till Ferguson-zon 2. Använd ett T5 HO-rör på 5-6 %, som täcker hela solplatsen och sitter över den varma änden. Sikta på ett UV-index på 2-3 vid ormens rygg på solplatsen. Med röret över ett nät är avståndet ca 25-33 cm, utan nät ca 35-43 cm. Byt röret var 12:e månad, även om det fortfarande lyser.

UTFODRING

Antaresia maculosa äter möss och små råttor av en storlek som passar ormen. Bytet ska vara upptinat och värmt till 32-38 °C i en påse i varmt vatten. Använd en utfodringspincett med mjuka spetsar, eftersom ormen slår till hårt. Erbjud frysta och upptinade djur i stället för levande.

Ungar matas var 7:e-10:e dag, vuxna var 2:a-3:e vecka. Bytet ska väga omkring 10 % av ormens vikt eller vara 1-1,5 gånger så brett som ormen på det bredaste stället. Är ormen för tjock används mindre byte; är den för tunn matas den oftare. Många djur tar emot all mat de erbjuds och blir feta, så väg och titta på kroppsformen regelbundet. Vuxna djur kan ha uppehåll med att äta i veckor, ibland upp till sex månader, särskilt på vintern. Undvik att mata en orm som varit för kall, eller som inte kan få värme efter måltiden, eftersom maten kan ruttna i magen och ge kräkningar eller mag-tarmsjukdom.

Ungar måste ofta lockas att ta möss och kan behöva små ödlor i början, eftersom de i naturen lever av ödlor och grodor. Vuxna tar också gnagare och fåglar. Hanarna har ofta uppehåll med att äta under parningstiden. Var 4:e-6:e måltid kan bytet pudras lätt med ett kombinerat kalk- och vitamintillskott.

Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

A. maculosa är lugn, har en kraftig matreflex och tål hantering väl. Unga djur är mer nervösa och kan bita eller resa sig och slå, men de vänjer sig vid hantering. Låt en ny orm vara i fred i omkring två veckor, och börja först hantera den när den äter regelbundet. Börja med högst 5 minuter åt gången, och lägg först tillbaka ormen i terrariet när den är lugn. Hantera därefter minst en gång i veckan och högst en gång om dagen.

Låt ormen krypa upp på handen i stället för att gripa den, och lyft underifrån, så att så mycket av kroppen som möjligt är stödd. Använd långsamma rörelser. Hantera den inte de första dagarna efter en måltid och inte när den ömsar skinn och har mjölkblå ögon. Ormen biter sällan, men tvätta händerna först, så att de inte luktar byte.

Ormar döljer sjukdom. Ett besök hos en veterinär med erfarenhet av kräldjur var 6:e-12:e månad är en bra vana.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könsbestämning sker med sond och ska utföras av en erfaren person eller veterinär, eftersom felaktig användning kan ge allvarliga skador. Skillnaden mellan könen är liten: honorna blir oftast något längre och tyngre, men enstaka hanar blir större än honor. Hanarna är könsmogna efter omkring 18 månader, och honorna lägger sällan ägg första gången förrän de är 3 år och väger 350-500 g; siffrorna är lånade från de nära släktingarna.

PARNING

Arten förökar sig lätt. En sval period på vintern förbättrar aveln: nattemperaturen sänks gradvis till omkring 22 °C under 6-8 veckor, medan dagstemperaturen hålls på omkring 27 °C. Paren sätts ihop ett par veckor in i perioden, och nattemperaturen höjs därefter gradvis igen. Parningarna sker på vintern, och äggen läggs sent på våren eller tidigt på sommaren.

Hanar får inte hållas tillsammans under parningstiden, eftersom de kämpar och kan skada varandra genom att slå, bita och slingra sig om varandra. Många hanar har uppehåll med att äta under några veckor under parningstiden.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Ägglossningen syns som en tydlig svullnad i den bakre delen av kroppen och varar kort, så den kan lätt förbises. Honan ömsar skinn kort därefter, och äggen läggs några veckor efter ömsningen. Honan slutar som regel att äta när hon bär på ägg.

Kullen är på upp till 15 ägg; det typiska antalet är inte dokumenterat för arten, men hos *Antaresia childreni* är kullen oftast 8-12 ägg. I naturen rullar honan ihop sig om äggen och stannar hos dem tills ungarna kläcks.

INKUBATION

Äggen kan stanna hos honan eller flyttas till en inkubator. Flyttas de, läggs äggen med den sida upp som de lades på, och de får aldrig vändas. Märk toppen med en blyertspenna. Äggen kan lysas igenom med en liten lampa i några sekunder åt gången: levande ägg visar röda blodkärl, döda ägg gör det inte. Håll lampan kort mot ägget, så att värmen inte skadar fostret.

Äggen inkuberas vid 31-32 °C och hög luftfuktighet, så att det står dagg på inkubatorns väggar; vädra en gång om dagen. Inkubationen tar omkring 50-60 dagar.

Läs mer: Inkubation av ägg

UPPFÖDNING AV UNGAR

Nykläckta ungar är mycket små. Håll dem enskilt i små, rymningssäkra lådor med flera gömställen och hushållspapper som underlag, och håll lite av pappret fuktigt, så att första ömsningen går bra. Ungar av släktet kan äta upp varandra, så de ska skiljas åt direkt.

Första utfodringen börjar när ungarna har ömsat skinn första gången. Det svåraste med uppfödningen är att få ungarna att ta möss, eftersom de i naturen äter ödlor och grodor. Små ödlor eller grodor, och doften av dessa på mössen, kan vara nödvändiga i början. Ge dem möss i stigande storlek, från nyfödda möss upp till vuxna möss och små råttor.

Hälsa och vanliga misstag

Antaresia maculosa är härdig, och de flesta problem beror på fel temperatur eller utfodring. Typiska problem är:

- Väsande andning, slem eller öppen mun. Det kräver veterinär.
- Dåliga hudömsningar. De beror oftast på fel temperatur, sällan på fel luftfuktighet.
- Kräkning, när ormen matas utan tillräcklig värme efteråt eller hanteras för tidigt efter en måltid.
- Fetma, eftersom många djur tar emot all mat de erbjuds.
- Längre perioder utan aptit utanför de svala månaderna, slöhet, diarré och onormala rörelser.
- Brännskador vid direkt kontakt med en värmekälla.
- Serpentovirus (tidigare kallat nidovirus), som är utbrett bland pytonormar i fångenskap. Det ger luftvägssjukdom med slem och öppen mun, smittan försvinner inte igen, och många smittade djur dör. Håll nya djur i karantän, och låt testa dem hos en veterinär innan de kommer i närheten av andra pytonormar.

Kontakta en veterinär med erfarenhet av kräldjur om ormen visar något av tecknen ovan eller tappar märkbart i vikt. Nya djur hålls i karantän i minst sex månader i ett separat rum utan gemensam luft med de andra kräldjuren. Sköt dem sist, och tvätta händer och utrustning noga efteråt.

Läs mer: Karantän och hygien

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.

Hela guiden med karta och uppdateringar: herpy.org/sv/ormar/antaresia-maculosa